

OGRÓD DESZCZOWY – JAK ZAŁOŻYĆ I PIELĘGNOWAĆ Z KORZYŚCIĄ DLA PRZYRODY.

Małgorzata Piszczek

Ogród deszczowy to warstwy drenażowe wkomponowane w teren wraz z oazą roślinności posadzoną w zagłębieniu terenu (ogród „suchy” - infiltracyjny) lub obsadzony roślinnością znoszącą okresowe zalewanie zbiornik (ogród „mokry” – retencyjny).

Ogród deszczowy pełni następujące funkcje:

- Gromadzi okresowo wody opadowe, zwłaszcza z opadów nawalnych.
- Odciąża kanalizację deszczową, zastępując odprowadzanie wody infiltracją do gruntu lub parowaniem.
- Zatrzymuje wodę w miejsc opadu, nawadnia glebę.
- Oczyszcza wodę deszczową.
- Tworzy warunki dla zwiększania różnorodności biologicznej.
- Ma walory estetyczne.
- Służy edukacji klimatycznej.

Zakładanie ogrodu deszczowego infiltracyjnego krok po kroku:

- Obliczenie jego powierzchni – powinna wynosić ok. 6% powierzchni, z której do ogrodu spływa woda.
- Wybranie lokalizacji – ogród deszczowy powinien znajdować się w odległości 3 – 5 m od budynku, poniżej ujścia rury spustowej, z której będzie spływać woda. Powinien być oddalony od drzew i krzewów na minimalną odległość rzutu korony powiększonego o 1 m z uwagi na konieczność ochrony korzeni tych roślin.
- Wyznaczenie kształtu powierzchni w terenie. Ogród będzie mieć wygląd rabaty obsadzonej średniowysokimi bylinami. Może mieć kształt geometryczny (prostokąt, koło) lub organiczny (np. nerkowaty, podobny do plamy) w zależności od jego położenia, otaczających elementów, towarzyszącej roślinności. Powinien naturalnie wpisać się w teren.
- Wykopanie w obrysie kształtu przyszłego ogrodu dołu o głębokości do 80 cm, płaskim dnie i ściankach nachylonych pod kątem do 60 stopni w stosunku do pionu.
- Ułożenie warstwy drenażowej: wypełnienie dołu do połowy objętości otoczkami rzecznyymi o granulacji 16 – 32 mm. Do tej warstwy można dodać gruz i kamienie wydobyte podczas kopania.
- Ułożenie warstwy vegetacyjnej: wypełnienie pozostałej przestrzeni w połowie rozluźnioną ziemią urodzajną z wykopu, w połowie warstwą kompostu wymieszanego z ziemią urodzajną i piaskiem rzecznym (płukanym) w stosunku objętościowym 1:1:1 lub kompostem i piaskiem w stosunku 2:1. Powierzchnia rabaty powinna znajdować się na poziomie otaczającego gruntu lub być lekko zagłębiona w stosunku do niego. Z czasem, po wpłukaniu się substratu w warstwę drenażową, rabata osiadzie niżej.
- Posadzenie bylin w rozstawie 6 – 10 szt./m² (w zależności od siły wzrostu rośliny), w grupach po kilka sztuk obok siebie, zgodnie z projektem lub założoną wizją i wymaganiami świetlnymi roślin (niższe na obrzeżach, wysokie w środku lub z tyłu rabaty).
- Ściółkowanie powierzchni ogrodu otoczkami rzecznyymi.

- Doprowadzenie do ogrodu wody opadowej z rury spustowej za pomocą rynny, rury kanalizacyjnej biegnącej pod powierzchnią terenu lub tzw. suchego strumienia – ziemnego koryta wyścielonego grubą folią budowlaną lub membraną EPDM i wypełnionego otoczkami o różnej granulacji. Należy pamiętać o zapewnieniu spadku umożliwiającego spływ wody (ok. 5%).
- Pielęgnacja ogrodu polega na jego okresowym plewieniu, ścinaniu wczesną wiosną suchych części nadziemnych roślin, usuwaniu nadmiaru materii organicznej z powierzchni ściółki, uzupełnianiu ściółki.

Zakładanie ogrodu deszczowego retencyjnego krok po kroku:

- Obliczenie jego objętości (z proporcji, przy założeniu wyjściowym 6% powierzchni, z której spływa woda dla głębokości 80 cm).
- Wybranie lokalizacji – ogród deszczowy retencyjny można urządzić np. w nieczynnej, nieszczelnej niecce dawnego oczka wodnego, w pojemniku czy donicy. Pojemnik nie powinien obciążać korzeni drzew.
- Ułożenie warstwy drenażowej: wypełnienie niecki lub pojemnika do połowy objętości otoczkami rzecznyymi o granulacji 16 – 32 mm.
- W przypadku pojemnika lub donicy - zapewnienie odpływu nadmiaru wody poprzez ułożenie na warstwie żwiru perforowanej rury drenażowej z odprowadzeniem na zewnątrz pojemnika.
- Ułożenie warstwy wegetacyjnej: wypełnienie pozostałej przestrzeni warstwą kompostu wymieszanego z ziemią urodzajną i piaskiem rzecznyym (płukanym) w stosunku objętościowym 1:1:1.
- Do budowy ogrodu można użyć specjalnego substratu, np. kruszonej skały o neutralnym odczynie i dużej pojemności wodnej. Takim substratem wypełniamy całą objętość niecki lub pojemnika. Wadą takiego rozwiązania jest niska żyzność substratu, co powoduje potrzebę nawożenia organicznego roślin.
- Posadzenie bylin w rozstawie 6 – 10 szt./m² (w zależności od siły wzrostu rośliny), w grupach po kilka sztuk obok siebie, zgodnie z projektem lub założoną wizją i wymaganiami świetlnymi roślin (niższe na obrzeżach, wysokie w środku lub z tyłu rabaty).
- Ściółkowanie powierzchni ogrodu otoczkami rzecznyymi.
- Doprowadzenie do ogrodu wody opadowej z rury spustowej za pomocą rynny lub rury kanalizacyjnej. Ogród może być również zasilany wodą deszczową z bezpośredniego opadu.
- Pielęgnacja ogrodu polega na jego okresowym plewieniu, ścinaniu wczesną wiosną suchych części nadziemnych roślin, usuwaniu nadmiaru materii organicznej z powierzchni ściółki, uzupełnianiu ściółki.

Rośliny do ogrodów deszczowych (wybaldowane rośliny rodzime).

Helofity (rośliny szuwarowe):

Trzcina pospolita *Phragmites australis*

Pałka *Typha* sp.

Kosaciec żółty *Iris pseudoacorus*
Oczeret jeziorny *Schoenoplectus lacustris*
Tatarak zwyczajny *Acorus calamus*
Czermień błotna *Calla palustris*
Turzyca prosowa *Carex paniculata*
Turzyca nibyciborowata *Carex pseudocyperus*
Turzyca błotna *Carex acutiformis*
Turzyca brzegowa *Carex riparia*
Tojeść bukietowa *Lysimachia thysiflora*
Mięta nadwodna *Mentha aquatica*
Manna mielec *Glyceria maxima*
Knieć błotna *Caltha palustris*

Rośliny towarzyszące – znoszące krótkotrwałe zalewanie i okresowe przesuszenie:

Skrzyp zimowy *Equisetum hyemale*
Sadziec *Eupatorium* sp.
Wilczomlec błotny *Euphorbia palustris*
Wiązówka błotna *Filipendula ulmaria*
Wiązówka czerwona *Filipendula rubra*
Liliowiec *Hemerocallis* sp.
Tułacz pstry *Hottuynia cordata*
Oman wąskolistny *Inula ensifolia*
Oman wierzbolistny *Inula salicifolia*
Kosaciec syberyjski *Iris sibirica*
Sit rozpierzchły *Juncus effusus*
Jęczyzka *Ligularia* sp.
Firletka poszarpana *Lychnis flos – cuculi*
Tojeść pospolita *Lysimachia vulgaris*
Krwawnica pospolita *Lythrum salicaria*
Mięta *Mentha* sp.
Lepiężnik *Petasites* sp.
Wielosił błękitny *Polemonium caeruleum*
Rdest himalajski *Polygonum amplexicaule*
Rdest wężownik *Polygonum bistorta*
Krwiściąg lekarski *Sanguisorba officinalis*
Żywokost *Symphytum* sp.
Kozłek lekarski *Valeriana officinalis*
Przetacznik długolistny *Veronica longifolia*
Turzyca muskegońska *Carex muskingumensis*
Trzęślica modra *Molinia caerulea*
Trzęślica trzcinowata *Molinia arundinacea*
Turzyca zwisła *Carex pendula*
Sesleria błotna *Sesleria caerulea*
Mozga trzcinowata *Phalaris arundinacea*